

Handleiding *Jouw Leven Als*

Met uitleg, informatie, toepassingen, en handvatten om direct aan de slag te gaan.

Jouw
Leven
Als...

Inleiding

De kansenongelijkheid is groot. Waar en hoe je bent geboren heeft invloed op alles. *Jouw Leven Als* laat dit zien. De online tool brengt de huidige kansenongelijkheid in Nederland snel en duidelijk in kaart op een laagdrempelige en informele wijze. Door het indrukken van 'knoppen' zie je in een 'machine' allerlei gegevens veranderen. Hierdoor zie je gelijk wat voor verschillen in kansen er bestaan tussen verschillende groepen.

Jouw Leven Als richt zich voornamelijk op jongvolwassenen (15 t/m 23 jaar). Het is ontwikkeld om het bewustzijn rondom kansenongelijkheid te vergroten en hierover met elkaar in gesprek te gaan. De gehele *Jouw Leven Als*-tool bestaat uit een webpagina met uitleg, de tool zelf, interviews, een medialijst en de verantwoording. *Jouw Leven Als* kan onder andere worden ingezet in en via bibliotheken, op scholen en bij welzijnsorganisaties.

In deze handleiding vind je uitleg, informatie, toepassingen en handvatten om direct aan de slag te gaan. Hierbij gaan we uit van drie richtingen:

- A. *Jouw Leven Als* Bibliotheek richting onderwijs
- B. *Jouw Leven Als* Programmering in de Bibliotheek
- C. *Jouw Leven Als* Bibliotheek richting andere organisaties

Inhoudsopgave

Inleiding.....	2
Uitleg <i>Jouw Leven Als</i>	4
Waarom is <i>Jouw Leven Als</i> gemaakt?	4
Wat is <i>Jouw Leven Als</i> ?	4
Wie is de doelgroep en waarom?	4
Waar komt de data vandaan?.....	5
<i>Jouw Leven Als</i> in de Bibliotheek, onderwijs en bij andere organisaties.....	6
<i>Jouw Leven Als</i> : Bibliotheek richting onderwijs	6
<i>Jouw Leven Als</i> : Programmering in de Bibliotheek.....	6
<i>Jouw Leven Als</i> : Bibliotheek richting andere organisaties	8
<i>Jouw Leven Als</i> in het onderwijs	9
Basisles	9
Lesopzet	9
Lessuggesties	12
Bovenbouw voortgezet onderwijs	12
Mbo/hbo studies Sociaal Domein en Bibliotheek.....	13
Speciaal voor pabo en andere lerarenopleidingen	13
Colofon.....	15

Uitleg *Jouw Leven Als*

Waarom is *Jouw Leven Als* gemaakt?

Kansenongelijkheid is een groeiend maatschappelijk probleem. We weten dat allerlei verschillende factoren invloed hebben op iemands kansen; op iemands inkomen, schulden, een koopwoning, schoolniveau en veel meer. Afhankelijk van waar en hoe iemand geboren is, kan iemand zonder zelf invloed te hebben al 'achterlopen' in het leven, of een 'voorsprong' hebben. Hoe dichten we deze kloof van kansenongelijkheid?

Met die vraag in ons achterhoofd is *Jouw Leven Als* ontwikkeld. Kansenongelijkheid is een complex probleem dat niet direct kan worden opgelost. Een deel van het oplossen ligt in het bewust zijn van waar de kansen verschillen, waarom deze verschillen en hoe dit invloed heeft op iemands leven. Met kennis en bewustzijn over kansenongelijkheid kunnen we als maatschappij actieve en doelbewuste keuzes maken om de kansenongelijkheid tegen te gaan.

Door middel van persoonlijke verhalen, duidelijke en laagdrempelige data, context en verdieping, biedt *Jouw Leven Als* kennis en aanknooppunten voor dialoog.

Wat is *Jouw Leven Als*?

Jouw Leven Als is een online tool waarbij kansenongelijkheid inzichtelijk in kaart wordt gebracht. Het bestaat uit een webpagina met uitleg, de tool zelf, interviews, een medialijst en de verantwoording voor de tool en de data.

De tool is ontworpen als een grote machine die allerlei data uitspuwt. Door middel van 'knoppen' die je kan indrukken, zie je in de machine op een oud computerscherm allerlei gegevens veranderen. Hierdoor zie je gelijk wat voor verschillen in kansen bestaan tussen verschillende groepen. Naast de data schetst *Jouw Leven Als* ook context, door middel van interviews vanuit verschillende perspectieven en een medialijst. Deze dienen voor achtergrondinformatie, verdieping, uitleg en persoonlijke ervaringen rondom verschillende thema's die met kansenongelijkheid te maken hebben. De tool is ontwikkeld met focus op de doelgroep jongvolwassenen van 15 t/m 23 jaar. De look en feel van de tool is daarom interactief, compact en informeel.

Wie is de doelgroep en waarom?

De tool richt zich op jongvolwassenen van 15 t/m 23 jaar. Door op jonge leeftijd al bezig te zijn met thema's die invloed hebben op de kansengelijkheid, kunnen bepaalde patronen vroeg worden doorbroken. Binnen deze groep leggen we de focus op een aantal verschillende takken: bovenbouw voortgezet onderwijs, onderbouw mbo, bovenbouw mbo sociaalmaatschappelijke opleidingen en onderbouw hbo/wo leerkracht-, docent- en sociaalmaatschappelijke opleidingen.

In de bovenbouw van het voortgezet onderwijs en de onderbouw van het mbo ontdekken de jongvolwassenen wat de verschillen met hun klasgenoten later in het leven kunnen betekenen; zowel voor diegenen die er last van hebben als diegenen die er voordeel uit krijgen. *Jouw Leven Als* maakt hen bewust van hoe anders hun leven en kansen hadden kunnen zijn.

Voor de leerkracht-, docent- en sociaalmaatschappelijke opleidingen op het mbo, hbo en wo heeft dit een extra laag. Vanuit het bewustzijn en de informatie uit de tool kunnen toekomstige leraren en

docenten in de praktijk stappen ondernemen om de kansenongelijkheid te verkleinen. Bijvoorbeeld in de klas of de voorschoolse opvang.

Waar komt de data vandaan?

De data in de tool is afkomstig van kansenkaart.nl; een interactieve digitale kaart van Nederland die door middel van data van het CBS de samenhang tussen de omstandigheden waarin kinderen opgroeien en hun uitkomsten over de levensloop in beeld brengen. Meer over de data en verantwoording lees je op <https://jouwlevenals.cubiss.nl/jouw-leven-als/verantwoordingspagina>

De KansenKaart en *Jouw Leven Als* gebruiken dezelfde data en hebben beide als doel om bewustzijn te creëren. De KansenKaart laat je alle beschikbare data van verschillende variabelen per regio zien. Daar kan je echt de cijfers induiken. *Jouw Leven Als* dient als tool om het gesprek over kansenongelijkheid te voeren, het laat daarbij ook een kijkje in het leven van de mensen 'achter' de data zien. Met de samenwerking willen we beide tools versterken en zo op meerdere fronten het bewustzijn rondom kansenongelijkheid bij mensen vergroten.

Jouw Leven Als in de Bibliotheek, onderwijs en bij andere organisaties

Jouw Leven Als vergroot het bewustzijn rondom kansenongelijkheid en kan worden ingezet om het gesprek rondom dit thema aan te gaan. Dit kan zowel via het onderwijs, de eigen programmering van de Bibliotheek of bij andere organisaties zoals welzijns- en jongerenorganisaties. Zo sluit de tool aan bij verschillende thema's waar bibliotheken en educatieorganisaties al mee bezig zijn of mee aan de slag gaan. Per richting vind je hieronder haakjes en toepassingsmogelijkheden.

Jouw Leven Als: Bibliotheek richting onderwijs

Met *Jouw Leven Als* kan de Bibliotheek het thema kansenongelijkheid programmeren in het onderwijs. Dit kan vanuit verschillende vakken en richtingen; bij burgerschap, maatschappijleer, maar ook bij geschiedenis en Nederlands. Dit thema geeft de Bibliotheek bij bepaalde onderwijsinstellingen ook een andere ingang, waarna de samenwerking ook (verder) opgebouwd kan worden rondom leesbevordering.

De tool richt zich op jongvolwassenen van 15 t/m 23 jaar. Als je op jonge leeftijd al bezig bent met thema's rondom kansengelijkheid dan kunnen bepaalde patronen vroeg worden doorbroken.

De focus ligt op de bovenbouw van het voortgezet onderwijs, mbo, en mbo/hbo/wo studenten met een leerkracht-, docent- of sociaalmaatschappelijke opleiding.

In de bovenbouw van het vo en het mbo kunnen de jongvolwassenen ontdekken wat de verschillen met hun klasgenoten later in het leven kunnen betekenen. *Jouw leven als* maakt hen bewust van hoe anders hun leven en kansen hadden kunnen zijn.

Leerkracht-, docent- en sociaalmaatschappelijke opleidingen op het mbo, hbo en wo kunnen in de praktijk stappen ondernemen om de kansenongelijkheid te verkleinen. Vanuit het bewustzijn en de informatie uit de tool.

Er is een basisles gemaakt voor het gebruik van *Jouw Leven Als* in het onderwijs. Daarbij is er ook een lijst met lessuggesties voor de verschillende vakken, leeftijden en niveaus om *Jouw leven als* gemakkelijk te implementeren in de klas. Zie [pagina 9](#) voor de basisles en lessuggesties.

Vanaf 2021 gelden nieuwe wettelijke eisen voor bevordering van burgerschap in het (speciaal) basisonderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs. Mbo-scholen zijn verplicht burgerschapsonderwijs te verzorgen en burgerschapsontwikkeling integraal onderdeel te laten vormen van de opleiding.

Meer info:

<https://www.slo.nl/thema/meer/burgerschap/>

Er is daarnaast een extra basisles gemaakt voor groep 7/8 om *Jouw Leven Als* op een geschikte manier in te zetten op de basisschool. Deze vind je op de Cubiss [website](#).

Jouw Leven Als: Programmering in de Bibliotheek

Naast het onderwijs is *Jouw leven als* ook in te zetten bij verschillende thema's binnen de programmering en activiteiten van je Bibliotheek. De tool kan los als product of onderdeel van de programmering worden ingezet, maar bijvoorbeeld ook als promotie van een activiteit of

bijeenkomst of in combinatie met al bestaande programmering. De tool kan de al bestaande programmering ondersteunen.

We delen graag de volgende ideeën met je:

- Neem bezoekers mee in de *Jouw Leven Als* machine. Laat hen zelf op de verschillende knoppen klikken, zodat ze de output zien veranderen. Ga hierna met de bezoeker het gesprek aan.
  - Raad bezoekers boeken aan die op dit onderwerp aansluiten. Dit kunnen ook boeken zijn over een perspectief buiten de bubbel van de bezoeker;
  - Nodig de bezoeker uit voor een activiteit of bijeenkomst die bij dit thema aansluit;
  - Ga de dialoog aan met de bezoeker. Praat met hen over andere thema's die hierop aansluiten of waar zij mee worstelen. Voelt het alsof ze gelijke kansen hebben? En kan de Bibliotheek hier een rol in spelen?
- Gebruik *Jouw Leven Als* als inleiding of promotie bij een activiteit of bijeenkomst. Met de tool als binnenkomer zien mensen snel en overzichtelijk een deel van de kansengelijkheid in Nederland. Ga van daaruit de verdieping in rondom onderwerpen zoals gendergelijkheid, armoede of de huizen crisis.
  - Gebruik de interviews uit de tool; zij geven de problematiek van bepaalde onderwerpen een gezicht.
- Richt een thematafel in rondom kansengelijkheid met onder andere de boeken uit de medialijst van *Jouw Leven Als*.

Jouw Leven Als sluit goed aan bij verschillende thema's die al binnen de activiteiten en programmering van de Bibliotheek plaatsvinden. Denk aan:

- **Sustainable Development Goals (SDG's)**

De SDG's zijn zeventien doelen die de VN in 2015 hebben aangenomen om van de wereld een betere, eerlijkere en groene plek te maken. Combineer de programmering rondom de SDG's met *Jouw Leven Als*, vergroot het bewustzijn rondom kansengelijkheid en ga het gesprek aan.

  - De tool en onderwerpen uit de tool kan je verbinden met de volgende doelen:
    - Doel 1: Geen armoede
    - Doel 4: Kwaliteitsonderwijs
    - Doel 5: Gendergelijkheid
    - Doel 10: Ongelijkheid verminderen
    - Doel 11: Duurzame steden en gemeenschappen
  - In de webinars 'Aan de slag met SDG's in jouw Bibliotheek' vind je meer informatie over programmeren vanuit de SDG's: <https://www.cubiss.nl/sustainable-development-goals-sdgs-bij-de-Bibliotheek>.
- **Democratie en (digitaal) burgerschap**

Kansengelijkheid heeft direct te maken met democratie en burgerschap. Want alles wat in de maatschappij en politiek speelt heeft invloed op de kansengelijkheid, en andersom.

  - Vanuit Digitaal Burgerschap is er een thema 'burgerwetenschappen en democratie'. Hierbij wordt de burger gevraagd om onderzoek te doen naar bijvoorbeeld een beter leefklimaat. Dit is te koppelen met *Jouw Leven Als*.
  - *Jouw Leven Als* bestaat uit veel data. De werking en verzameling van deze data is een link naar digitaal burgerschap, het kan de twee thema's met elkaar verbinden.

- Bij programmering rondom relevante ontwikkelingen uit de maatschappij en politiek werkt *Jouw Leven Als* ondersteunend.
- **Dialogo en debat**

Een van de wettelijke functies van de Bibliotheek is het organiseren van ontmoeting en debat. Rondom het thema kansenongelijkheid kan *Jouw Leven Als* richting geven aan de inhoud van dit debat of de dialoog. Ga niet in debat over de data zelf, maar bespreek de oplossingen en problematiek van kansenongelijkheid. Organiseer dit samen met jongerenpanels, onderwijs, welzijnsorganisaties en/of de gemeente.

Jouw Leven Als: Bibliotheek richting andere organisaties

Naast programmering in de Bibliotheek en het inzetten van *Jouw Leven Als* in het onderwijs, kan *Jouw Leven Als* ook worden ingezet bij welzijnsorganisaties, jongerenwerk en gemeenten. De tool biedt ondersteuning bij gesprekken en dialoog rondom kansenongelijkheid. Het kan ook een ondersteunend middel zijn om samen met een welzijnsorganisatie of jongerenwerk een activiteit of bijeenkomst te organiseren.

Bij welzijnsorganisaties en jongerenwerk zijn ook jongvolwassenen te vinden die niet of moeilijk bereikbaar zijn via de Bibliotheek of het onderwijs. De interviews uit de tool kunnen voor hen relevant zijn om zichzelf te herkennen, hoopvol te blijven en contact te vinden met andere jongvolwassenen. Daarbij kan de tool ook worden ingezet om begrip voor elkaar te vinden onder de jongvolwassenen.

Jouw Leven Als in het onderwijs

Het implementeren van *Jouw Leven Als* in het onderwijs kan via ondergenoemde activiteiten en suggesties. Onderstaand vind je een basisles en daaronder een lijst met lessuggesties voor de verschillende vakken, leeftijden en niveaus.

Benadruk bij zowel de basisles als bij alle suggesties dat de machine niet hun eigen toekomst voorspelt. Zie ook de alinea uit de disclaimer:

“Voorspelt de machine mijn toekomst? Gelukkig niet! De Jouw Leven Als-machine laat de gemiddelden zien van heel Nederland. Het zegt niets over jouw leven, of dat van je beste vriend of klasgenoot. Het zegt wel veel over de huidige, gemiddelde situatie. En het zegt veel over de kansen die mensen in Nederland hebben.”

Basisles

Doelgroep: Bovenbouw vo (leerjaar 4 en hoger), onderbouw mbo, pabo-studenten.

Lesduur: in totaal ongeveer 100 minuten (2 uren) als je alle opdrachten doet met de leerlingen/studenten. Heb je maar 1 uur voor deze les? Geef dan opdracht 2 als huiswerk*.

Materialen:

- Device met internetverbinding voor de leerlingen
- Digibord met internetverbinding en de webpagina *Jouw Leven Als*-machine.
- Presentatiesoftware (PowerPoint/Prezi/Canva) voor de leerlingen

Doel van de les:

- De leerlingen/studenten worden zich bewust van de invloed die verschillende factoren hebben op de kansen van mensen in Nederland.
- De leerlingen/studenten realiseren zich dat er factoren zijn buiten de eigen invloedssfeer van mensen die invloed hebben op de kansen van mensen in Nederland.
- De leerlingen/studenten denken na over en formuleren mogelijke maatregelen/oplossingen die een positieve bijdrage leveren aan het creëren van meer kansengelijkheid in Nederland.

Lesopzet

Inleiding (10 minuten):

Open de les met de stelling: “Iedereen die in Nederland woont, heeft gelijke kansen in het leven”. Laat de leerlingen hierop reageren.

Introduceer vervolgens de *Jouw Leven Als*-machine. Leg uit wat de machine doet en neem samen met de leerlingen de waarschuwing goed door. Benadruk:

“Voorspelt de machine mijn toekomst? Gelukkig niet! De Jouw Leven Als-machine laat de gemiddelden zien van heel Nederland. Het zegt niets over jouw leven, of dat van je beste vriend of klasgenoot. Het zegt wel veel over de huidige, gemiddelde situatie. En het zegt veel over de kansen die mensen in Nederland hebben. “

Kern (15 minuten):

Geef de leerlingen de casus van Rico en neem deze samen met hen door.

Casus Rico (**dikgedrukt tussen haakjes staan de antwoorden op de vragen**):

Dit is Rico, 9 jaar. Samen met zijn vader en moeder woont hij in Breda. Zijn ouders zijn afkomstig van Curaçao en hebben een laag inkomen.

Hoe hoog is volgens de machine de kans dat Rico later een eigen koopwoning heeft? **(49,7%)**

Wat is de kans dat hij het streefniveau Taal behaalt in Groep 8? **(48,9%)**

Hoe verhoudt zich dat tot het gemiddelde in Nederland? **(gemiddelde in Nederland = 55,9%)**

Vul voor de klas op het digibord de situatie van Rico in bij de *Jouw Leven Als*-machine:

Huishouden: tweeoudergezin

Geslacht: man

Achtergrond: Nederlandse Antillen

Je ziet direct de getallen veranderen. Wat valt de leerlingen op als ze de cijfers van Rico vergelijken met het gemiddelde in Nederland?

Laat de leerlingen vervolgens zelf op hun eigen device de volgende veranderingen in de machine invoeren.

Verander:

- De gezinssituatie: wat als Rico uit een eenoudergezin zou komen?
(uurloon zakt met meer dan € 3 per uur, zorgkosten stijgen met meer dan € 200, schulden dalen, streefniveaus gaan drastisch omlaag, zo ook de percentages met een koopwoning en een vast contract.)
- Het geslacht van Rico: wat doet het met de kansen van Rico als hij vrouw zou zijn?
(uurloon daalt, zorgkosten stijgen met € 700, schulden stijgen, streefniveaus Lezen en Taal stijgen flink, Rekenen daalt.)
- De afkomst van Rico: wat als Rico een Turkse, Nederlandse of Marokkaanse achtergrond had?
(Turkse achtergrond: uurloon daalt, zorgkosten stijgen, schulden stijgen, alle streefniveaus dalen, streefniveau Rekenen daalt 18,1%, percentage met vast contract gaat omlaag en percentage met koopwoning gaat omhoog.
Nederlandse achtergrond: uurloon stijgt, zorgkosten dalen, schulden dalen drastisch met meer dan € 6.000, alle streefniveaus gaan iets omhoog, zowel percentage met koopwoning als percentage met vast contract stijgt enorm.
Marokkaanse achtergrond: uurloon daalt, zorgkosten stijgen, schuld daalt drastisch met meer dan € 6.500, alle streefniveaus dalen, percentage met vast contract daalt en percentage met koopwoning daalt drastisch met 34,3%.)

Vraag aan de leerlingen wat er verandert aan de cijfers? Wat valt hen op?

Voer een gesprek over kansen(on)gelijkheid in Nederland. Over oorzaken, gevolgen, oplossingen en uitdagingen.

Laat de leerlingen ook hun eigen situatie eens bekijken. Hoe verhouden zij zich tot het gemiddelde in Nederland? Wat valt ze op? Hebben ze ook mogelijke verklaringen hiervoor? Let er hierbij op dat de leerlingen het positief blijven zien. Herhaal eventueel de tekst uit de waarschuwing:

“Voorspelt de machine mijn toekomst? Gelukkig niet! De Jouw Leven Als-machine laat de gemiddelden zien van heel Nederland. Het zegt niets over jouw leven, of dat van je beste vriend of klasgenoot. Het zegt wel veel over de huidige, gemiddelde situatie. En het zegt veel over de kansen die mensen in Nederland hebben.”

Opdracht 1 (35 minuten):

Vraag de leerlingen 3 maatregelen/oplossingen te bedenken die de kansengelijkheid in Nederland zouden verbeteren. Bedenk:

- 1 maatregel/oplossing voor het onderwijs. Formuleer als volgt: “Het Nederlandse onderwijs kan een bijdrage leveren aan kansengelijkheid door...” (vul jouw antwoord in op de puntjes).
- 1 maatregel/oplossing vanuit wetgeving. Formuleer als volgt: “Een nieuwe wet of regel in Nederland die zou kunnen bijdragen aan meer kansengelijkheid is: ...” (vul jouw antwoord in op de puntjes).
- 1 maatregel/oplossing vanuit de Bibliotheek. Formuleer als volgt: “De Bibliotheek kan bijdragen aan kansengelijkheid in Nederland door...” (vul jouw antwoord in op de puntjes).

Vraag de leerlingen hun maatregelen/oplossingen in 1 zin samen te vatten volgens de gegeven formulering. Verzamel de maatregelen/oplossingen door ze door de leerlingen op 3 grote vellen papier te laten schrijven in het klaslokaal.

Bespreek de maatregelen/oplossingen in de groep en vraag de leerlingen te reageren op de door anderen geformuleerde maatregelen/oplossingen. Kies samen per categorie 1 ‘winnaar’.

Opdracht 2 (35 minuten)*:

Wijs de leerlingen vervolgens op de interviews in de *Jouw Leven Als*-machine. Uit de interviews mogen zij de 3 kiezen die hen het meest aanspreken. Vraag de leerlingen om de interviews te lezen en om op elk interview een reactie te geven van ongeveer 5 zinnen; wat zouden zij tegen de geïnterviewde willen zeggen? Laat hen een presentatie hiervan maken op in PowerPoint, Prezi of Canva, waarbij ze per interview een dia maken met hun reactie. De presentatie moet automatisch afspelbaar zijn. De leerlingen hebben hier 25 minuten de tijd voor. Vraag hen vervolgens om hun presentaties automatisch af te spelen op hun device en nodig ze uit om de presentaties van hun klasgenoten te bekijken. Bespreek ten slotte kort alle interviews klassikaal.

Slot (5 minuten):

Sluit de les positief af door alle leerlingen 1 maatregel/oplossing te laten formuleren waarmee ze zelf een positieve bijdrage kunnen leveren aan kansengelijkheid. Formaliseer als volgt: “Ik lever een positieve bijdrage aan kansengelijkheid door...” (vul jouw antwoord in op de puntjes). Laat ze deze zin voor zichzelf opschrijven en bewaren. Vraag ze ook om de zin voor jou op te schrijven. Bewaar deze zodat je jouw leerlingen hieraan kunt herinneren.

*Deze opdracht kan voorafgaand aan of na afloop van de les als huiswerk worden gegeven.

Voorafgaand: vraag dan in de klas of ze bij hun eerder geformuleerde reactie blijven of dat ze deze willen aanpassen naar aanleiding van de inhoud van deze les. Wat is er veranderd?

Achteraf: maak een Padlet aan waar de leerlingen de presentaties naartoe uploaden en reacties kunnen plaatsen.

Lessuggesties

Onderstaande lessuggesties zijn inzetbaar als activiteit of verwerking bij het gesprek rondom kansengelijkheid en de *Jouw Leven Als*-machine.

Bovenbouw voortgezet onderwijs

We geven suggesties per vak, maar deze kunnen uiteraard naar eigen inzicht, passend bij de groep leerlingen, ook in andere vakken worden ingezet.

- **Nederlands**
  - Laat leerlingen een gedicht/opstel schrijven over het in eigen hand hebben van je lot of gelijke kansen voor iedereen.
  - Debatteer over de stelling: “Als je voor een dubbeltje geboren bent, word je nooit een kwartje.”
  - Opdracht: lees het interview met Jules. Debatteer vervolgens over de stelling: ‘De breedste schouders moeten de zwaarste lasten dragen.’
Bijvoorbeeld: in Finland, Zweden en Duitsland zijn boetes voor verkeersovertredingen inkomensafhankelijk. Hoe hoger je inkomen, hoe hoger de boete. Zo is de impact van de boete voor iedereen gelijk. Bedenk argumenten voor en tegen.
  - Behandel vooroordelen: vraag de leerlingen welke vooroordelen over hen kunnen bestaan? Wat kunnen zij daartegen doen? En wat kan je doen tegen de vooroordelen van je klasgenoot, leerlingen, enzovoorts. Zijn leerlingen zich ook bewust van de eigen vooroordelen?
  - Opdracht: lees de interviews met Jules en Sia. Jules bestempelt Jeff Bezos als negatief rolmodel. Vraag de leerlingen wie hun negatief rolmodel is, hoe zou je niet willen zijn? En wie is hun positieve rolmodel, zoals Narsdin Dchar voor Sia. Wat maakt hen tot rolmodellen? Maak het positief! Gebruik ook de gegevens uit de *Jouw Leven Als*-machine. Laat de leerlingen hun eigen situatie invoeren.
  - Opdracht: lees het interview met Laura. Laat ze vervolgens een brief aan haar schrijven waarin ze reageren op haar situatie. Geef haar, op een positieve manier, tips en feedback.
- **Maatschappijleer/mens & maatschappij/mentoruur**
  - Opdracht: lees de interviews met Jules, Laura en Stella. Geef vervolgens de opdracht: “Jij bent minister van Kans. Wat ga jij doen om meer kansengelijkheid te creëren. Je hebt onbeperkt budget!” Laat de leerlingen plannen bedenken en presenteren.
  - Opdracht: bedenk een nieuwe politieke partij die zich inzet voor kansengelijkheid. Laat de leerlingen een korte flyer schrijven met de belangrijkste actiepunten.
  - Bediscussieer stellingen rondom Gelijkheid en Diversiteit:
https://www.schooldebatteren.nl/stellingen/?fwp_stellingen_thema=diversiteit-gelijkheid
  - Opdracht: lees het interview met Halima en de [Linkedin post](#) waarover zij spreekt. Laat de leerlingen hierop reageren. Ze schrijft: “Ik betrapte mezelf er namelijk op dat ik bij voorbaat al een protestmail aan het schrijven was voordat het antwoord, nee was.” Wat vindt de klas hiervan? Hoe komt het, denk je, dat Halima dit vooroordeel heeft? Voer een groepsgesprek over vooroordelen en discriminatie. Laat leerlingen eventueel eigen ervaringen delen.

- Voer een gesprek over vooroordelen en discriminatie (leeftijd, sekse, afkomst, geloof enz.) op de arbeidsmarkt. Betrek hierbij de *Jouw Leven Als*-machine. Kijk wat nu de invloed is van sekse en afkomst op het uurloon. Wat valt op? Wat zijn mogelijke oorzaken? En oplossingen om de kloof te dichten?
- **Geschiedenis**
  - Leg de link naar een bepaalde periode in de geschiedenis: Hoe zou jouw leven er toen uit hebben gezien? Wat waren je kansen toen? Bijvoorbeeld: je wordt in de middeleeuwen geboren in een Nederlands dorp als dochter van de leerlooier. Hoe zou jouw leven er dan waarschijnlijk uit gaan zien?
- **Wiskunde**
  - Bedenk opdrachten rondom percentages en kansberekening vanuit de *Jouw Leven Als*-machine.
  - Bedenk opdrachten rondom de schulden.
- **Economie**
  - Hoe kun je vanuit ondernemerschap en/of het bedrijfsleven een bijdrage leveren aan meer kansengelijkheid? Welke mogelijkheden zien de leerlingen?
  - Opdracht: lees het interview met Jules. Hij heeft bepaalde ideeën over politiek en onder andere belastingen. Welke mogelijkheden zien de leerlingen vanuit economisch-politiek perspectief om meer kansengelijkheid te creëren?
- **Bij creatieve vakken/ICT/informatica**
  - Opdracht: ontwerp een poster/flyer met een mooie slogan rondom kansengelijkheid.
  - Opdracht: maak een podcast/vlog/video over kansengelijkheid.

Mbo/hbo studies Sociaal Domein en Bibliotheek

- Opdracht: lees het interview met Geertje. Zij geeft aan dat een sterk netwerk (vriendinnen van moeder, tantes, vader) voor haar van groot belang is geweest. Vraag hoe de studenten vanuit hun (toekomstig) werkveld een bijdrage kunnen leveren aan sterke netwerken voor jongeren?

Speciaal voor pabo en andere lerarenopleidingen

- Opdracht: bekijk de volgende casus met de studenten. In jouw groep 8 zit een meisje van 12 jaar oud. Ze maakt vaak een afwezige indruk, kijkt veel uit het raam en je moet haar vaak 'erbij roepen'. Op de Cito LVS-toetsen laat ze op Spelling en Begrijpend Lezen een III score zien, op Rekenen een V. Op de Cito eindtoets heeft ze een score van 535 behaald. Ze heeft het thuis niet altijd makkelijk: ze woont in een 'ruige' buurt en heeft niet altijd genoeg te eten. Uit een afgenomen intelligentieonderzoek is gebleken dat ze een gemiddeld IQ heeft. Wat voor schooladvies zouden de studenten haar geven? Vraag de studenten om het interview met Geertje te lezen. Is hier sprake van onder advisering in hun optiek of niet? Hoe kun je de schoolloopbaan van Geertje verklaren? Wat had haar kunnen helpen om eerder haar kansen te pakken?
- Bespreek het belang van het adviesgesprek. Wat neem je mee in je advisering? Resultaten uit het LVS, eindtoets, leer- en werkhouding, aanvullende toets gegevens (bv. NIO), thuissituatie, executieve functies... Wat weegt hoe zwaar? Vraag de studenten om het interview met Geertje te lezen en te reageren.

- Opdracht: lees de volgende casus: Abdel is een mbo-student op de opleiding ICT niveau 1. Hij is van Marokkaanse komaf en woont officieel bij zijn vader, maar in de praktijk is hij vaak bij opa en oma. Bij zijn vader heeft hij namelijk geen eigen plekje en heeft hij 'last' van het gedrag van zijn vader. Abdel geeft zelf toe dat hij er op de middelbare school een beetje met zijn pet naar heeft gegooid. Hij had een hoger niveau kunnen halen, maar hij gamede liever. De vakken op school waren niet interessant. Zijn Nederlands is niet heel sterk, maar wel voldoende. Zijn Engels is vloeiend. Tijdens zijn stage laat hij duidelijk zien dat hij meer in zijn mars heeft. Zijn kennis over computers, games en andere digitale zaken is groot. Zijn werkhouding en inzet getuigen van een professionele houding. Zijn droom is om gamedesigner te worden. Een opleiding die zijn ROC wel aanbiedt, maar alleen op niveau 3. Wat kun jij voor hem betekenen? Laat studenten in de *Jouw Leven Als*-machine bekijken wat de kansen van Abdel zijn.
- Opdracht: schrijf een essay waarin je aangeeft hoe jij ervoor gaat zorgen dat alle leerlingen in jouw klas straks gelijke kansen krijgen. Wat kun je doen?

Heb jij zelf nog een goede lessuggestie bij de *Jouw Leven Als*-machine? Deel het dan met je collega's en je Bibliotheek.

Colofon

Jouw Leven Als is tot stand gekomen binnen het project Basisvaardigheden en Leven lang ontwikkelen.

Met dank aan de geïnterviewden voor het delen van hun ervaringen. En dank aan de [KansenKaart](#) voor het ter beschikking stellen van data.

© Cubiss, oktober 2023

Provincie Noord-Brabant